

Kanalen in de kijker

Deze maand het verhaal van het Kanaal van Willebroek en het Zeekanaal Brussel-Schelde.

Het Zeekanaal Brussel-Schelde is ontstaan in 1997, toen het Zeekanaal Brussel-Rupel rechtstreeks werd verbonden met de Schelde door de opening van de zeesluis in Hingene. Het Kanaal van Willebroek, ook wel Willebroekse Vaart genoemd, is echter veel ouder, zelfs een van de oudste bevaarbare kanalen van België, zo niet Europa.

Na veel problemen met de stad Mechelen gaf Jean van Locquenghien, burgemeester van Brussel, op 16 juni 1550 de eerste spadesteek, de werken duurden tot 1561. Het 28 kilometer lange, 30 meter brede en 2 meter diepe kanaal verbond Brussel met Willebroek, waar het bij het gehucht Klein-Willebroek uitmondde in de Rupel. Het hoogteverschil van 14m tussen Brussel en de Rupel werd overwonnen door 4 sluizen. Door de ingebruikname van het kanaal konden schepen voortaan de wispelturige Zenne, die onderhevig was aan de getijden, en de tol voor de doorvaart van Mechelen op weg naar de Rupel vermijden.

In het hart van Brussel werden al snel verschillende dokken aangelegd (o.a. Sint-Katelijnedok). Deze werden eind 19e eeuw gedempt maar kunnen vandaag nog herkend worden aan een aantal straatnamen (bijvoorbeeld Arduinkaai).

De loop van het kanaal in Brussel werd verlegd om aansluiting te geven op het Kanaal Charleroi-Brussel dat in 1832 werd geopend. Hierdoor ontstond een directe verbinding tussen de Haven van Antwerpen en het industriebekken rond Charleroi. In 1922 werd een gemoderniseerd kanaal in gebruik genomen waarbij de monding in de Rupel verlegd werd naar de nieuwe sluis van Wintam. De sluizen van Vilvoorde (Drie Fonteinen) en Humbeek werden vervangen door de sluis van Zemst. In 1965 werd een nieuwe modernisering opgestart waarbij het kanaal uitgediept en verbreed werd tot 55 meter (25 meter voor de sluizen). Door de grote nieuwe sluizen te Zemst (geopend in 1975) en Hingene (geopend in 1997) werd het aantal sluizen teruggebracht tot 2, en ontstond een rechtstreekse verbinding met de Schelde.

De Haven van Brussel is nu bereikbaar voor zeeschepen tot 4500 ton en binnenschepen (duwvaartkonvoeien) tot 9000 ton. Bij het insteekdok van Verbrande Brug en in de haven van Brussel werden recent containerterminals gebouwd om het gecombineerde weg-water transport te bevorderen. Het kanaal is van kapitaal belang voor de bevoorrading van Brussel in aardolie, welke zowat 30% van alle trafiek op het kanaal uitmaakt. In 1974 kende de trafiek voorlopig een hoogtepunt met 14,4 miljoen ton. Na een terugval is er nu opnieuw een toename merkbaar. Met 7,7 miljoen ton via het kanaal verscheepte goederen is de haven van Brussel de tweede binnenhaven van het land.

VVBHV-leden bij sluis Ruisbroek, onderweg naar een evenement in Halle, 2007 (foto's © Pierre Lemoine)

Door de regionalisering is het beheer van het kanaal ondertussen niet langer in handen van de "NV Zeekanaal", maar voor het Brusselse gedeelte overgegaan naar de "Haven van Brussel" en voor het Vlaamse gedeelte naar het agentschap "Waterwegen en Zeekanaal NV".

De Vredesbrug

Onlangs zijn de renovatiewerken aan de Vredesbrug in Willebroek over het Zeekanaal Brussel-Schelde beëindigd. Nu straalt ze in al haar pracht en glorie. De Vredesbrug, in de volksmond bekend als de brug van Willebroek, werd gebouwd in de eerste jaren na de tweede wereldoorlog. Ze werd gebouwd op dezelfde plaats als de oude brug, die vernield werd tijdens de oorlog.

Deze metalen hefbrug is gemaakt van ijzer en geklonken staal. Ze is ongeveer 53 meter hoog. Nu is de brug een monument van industrieel archeologie. Dit wil zeggen dat ze beschermd wordt en dat ze bewaard moet blijven zoals ze is, zodat de mensen later ook nog kunnen genieten

van deze prachtige constructie. Het is dan ook geen overbodige luxe dat deze ijzeren dame een opknapbeurt kreeg. Zo werden het brugdek en de hijskabels vernieuwd en werd de oude grijsgroene kleur vervangen door een frisse azuurblauwe kleur. En om 's avonds te kunnen schitteren kreeg ze nieuwe sfeerverlichting. Bij het kiezen van de sfeerverlichting werd niet alleen aan de brug gedacht, maar ook aan de omwonenden. Er werd gekozen voor verlichting die de omgeving niet te fel verlicht.

Vroeger kreeg deze brug ook wel eens de naam Brug der Zuchten, dit omwille van het lange wachten wanneer er verschillende boten moesten passeren. Nu straalt de Vredesbrug en mogen de Willebroekenaars fier zijn op deze ijzeren dame.

De bekende Antwerpse zanger en dichter Wannes van de Velde wijdde zelfs een nummer aan de Vredesbrug:

‘K STOND VOOR DE BRUG VAN WILLEBROEK,
‘K STOND GEBLOKKEERD AAN ‘T KANAAL.
‘K STOND VOOR DE BRUG VAN WILLEBROEK,
MONSTER VAN IJZER EN STAAL
‘K ZAG HONDERDEN SCHEPEN PASSEREN,
AUF WIEDERSEHEN, HOW DO YOU DO?
‘K WAS NIET OP DIE RENDEZ-VOUS,
WANT DE BRUG VAN WILLEBROEK WAS TOE

© Wannes van de Velde

